

Nie samą
nauką
student żyje

Nie samą nauką student żyje

Karty z dziejów studenckiego życia
codziennego, społecznego, kulturalnego
i politycznego na przestrzeni wieków

pod redakcją
Arkadiusza Janickiego
Marty Urszuli Dziejzic
Iwony Janickiej

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
GDAŃSKIEGO

Gdańsk 2020

Recenzent
prof. dr hab. Jarosław Kita

Redaktor Wydawnictwa
Agnieszka Kołwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Marta Przeciszewska

Fotografia zamieszczona na okładce:
M. Ch[orzewski], J. Ś[niechowski], *Echa... „Fraszki są, nie psalmy”*,
Warszawa 1913, s. 38

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana z działalności statutowej
Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-958-7

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49; fax 58 551 05 32

Spis treści

Wstęp (<i>Arkadiusz Janicki</i>)	9
--	---

Część I

Studenci a czas wolny.

Życie codzienne – życie towarzyskie – życie światowe

Tadeusz Stegner

Z „mądrymi” studentami przez wieki.

Refleksja historyczna	17
---------------------------------	----

Iwona Janicka

Młodzieńcza niepokorność. Obrazy z życia towarzyskiego

wileńskich studentów w okresie istnienia Uniwersytetu	33
---	----

Franciszek Nowiński

Życie codzienne polskich studentów Uniwersytetu Petersburskiego

w okresie międzypowstaniowym	47
--	----

Bianca Sadowska

O studenckim świętowaniu na Uniwersytecie Moskiewskim

w latach 50. XIX wieku	77
----------------------------------	----

Norbert Kasperek

Teodor Tripplin i życie studentów w Królewcu w latach 30. XIX wieku	93
---	----

Michał Sempołowicz

Zanim zostali elitą Rosji.

Sluchacze Cesarskiej Szkoły Prawoznawstwa w Petersburgu

w świetle dziennika Konstantina Pobiedonoscewa z lat 1842–1844	121
--	-----

Część II
Studenci a praworządność.
Żarty – ekscesy – przestępstwa

Dawid Machaj	
Przestępstwa studentów Uniwersytetu Krakowskiego w XVI–XVII wieku	163
Andrzej Szmyt	
System nagród i kar w Gimnazjum i Liceum Wołyńskim w Krzemieńcu w latach 1805–1831 – funkcjonowanie sądu uczniowskiego	177
Алла Шелаева	
Юбилей не по уставу (о праздновании 50-летнего юбилея Санкт-Петербургского университета) в 1869 году	191
Kristin Langefeld	
Das Wirtshaus an der Lahn – Der Marburger Schützenpfehl als Ort studentischer Exzesse	205

Część III
Obraz studentów w kulturze.
Literatura – film – sztuka

Marta Cywińska	
Żartownisie czy „przemocowcy”? Studenci w <i>Lalce</i> Bolesława Prusa oczyma historyka oświaty oraz literaturoznawcy wychowanego w XIX-wiecznej tradycji	221
Paulina Grębowiec	
Rozrywki i spędzanie wolnego czasu przez studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w dobie autonomii galicyjskiej na przykładzie członków Towarzystwa Chór Akademicki w Krakowie	231
Krzysztof Maciej Kowalski	
Napisy i obrazy – namalowane, narysowane i wryte – na ścianach karcerów Politechniki w Rydze i Uniwersytetu w Tartu	245

Część IV
Studenci w działaniu.
Idee – ideologie – działalność polityczna

Iwona Janicka	
Studenci Uniwersytetu Warszawskiego a sprawa telegramu z okazji budowy pomnika Michała Murawjowa „Wieszatiela” w Wilnie (1897–1898)	271

Arkadiusz Janicki	
Z dziejów aktywności politycznej studentów polskich na Uniwersytecie w Dorpacie i na Politechnice w Rydze na przełomie XIX i XX wieku	293
Piotr Koprowski	
Klaus Mann. Młodzieńcze fascynacje ideą zjednoczonej Europy	317
Mateusz Hübner	
Rzeczpospolita Akademicka – utopijna koncepcja studenckiego „państwa w państwie” propagowana w pismach akademickich II Rzeczypospolitej (1921–1933)	329
Biogramy	343